

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobkyně: **T. T. N.**, zast. advokátem JUDr. Martinem Neumannem, Aloise Jiráska 1367/1, Teplice, proti žalovanému: **Státní úřad inspekce práce**, Kolářská 451/13, Opava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 12. 2016, čj. 1587/1.30/16-7, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 3. 2020, čj. 15 A 68/2017 - 34,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj rozhodnutím ze dne 31. 5. 2016 podle § 140 odst. 4 písm. f) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, uložil žalobkyni pokutu 65 000 Kč za správní delikt podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti. Tento delikt měl spočívat v tom, že žalobkyně nejméně dne 4. 2. 2015 ve své provozovně „Ovoce – zelenina Linda“ v Teplicích, Masarykova třída 380/154, umožnila výkon nelegální práce podle § 5 písm. e) bod 1 zákona o zaměstnanosti P. H., která doplňovala láhve s nápoji do regálů. Tato činnost vykazovala znaky závislé práce ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, a P. H. ji pro žalobkyni vykonávala mimo pracovněprávní vztah ve smyslu § 3 zákoníku práce.

[2] Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí podala odvolání, které žalovaný rozhodnutím ze dne 27. 12. 2016 zamítl a rozhodnutí oblastního inspektorátu práce potvrdil.

[3] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu. Krajský soud rozhodnutí žalovaného i oblastního inspektorátu práce zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[4] Krajský soud dospěl k závěru, že P. H. u žalobkyně vykonávala závislou práci na základě dohody o provedení práce, která však původně nebyla uzavřena v zákonem předepsané písemné formě. To bylo zhojeno až v průběhu kontroly. Vzhledem k tomu, že základním pracovněprávním vztahem je podle § 3 zákoníku práce také vztah založený dohodou o provedení práce, žalobkyně nemohla zjištěným jednáním naplnit formální znaky správního deliktu, který spočívá v umožnění výkonu nelegální práce. Závěr žalovaného, že spáchala správní delikt podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, proto krajský soud shledal nesprávným.

[5] Žalovaný (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Podle jeho názoru je napadený rozsudek nepřezkoumatelný a krajský soud nesprávně posoudil právní otázku. Namítl, že krajský soud nedostatečně odůvodnil, na základě čeho dovodil, že byl v daném případě uzavřen pracovněprávní vztah. Tuto vadu nemůže zhojit ani citace pasáže z rozsudku ze dne 30. 4. 2014, čj. 7 Ads 52/2014 - 37, č. 3080/2014 Sb. NSS., která se týká nedodržení písemné formy pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce. Otázku uzavření dohody o provedení práce při nedodržení její písemné formy krajský soud nesprávně posoudil a své závěry nedostatečně zdůvodnil. Stěžovatel navrhl, aby NSS rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[6] Žalobkyně se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti se právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba správního deliktu dopustí tím, že umožní výkon nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1. Nelegální práci se podle § 5 písm. e) bodu 1 zákona o zaměstnanosti rozumí výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah. Základními pracovněprávními vztahy jsou pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr (§ 3 zákoníku práce). V těchto vztazích se vykonává závislá práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně (§ 2 a § 3 zákoníku práce). Podle § 77 odst. 1 zákoníku práce musí být dohoda o provedení práce uzavřena písemně.

[9] NSS konstatuje, že pojem pracovněprávní vztah, který je použit v § 5 písm. e) bodu 1 zákona o zaměstnanosti nelze vykládat striktně tak, že se vždy musí jednat o pracovněprávní vztah založený písemnou smlouvou. Otázku existence základního pracovněprávního vztahu a platnosti právního jednání, který jej založil, je nutno hodnotit především podle rozhodných ustanovení zákoníku práce. Při posouzení toho, zda určitá osoba vykonávala závislou práci mimo pracovněprávní vztah, je nutné vzít v úvahu, zda byl takový vztah platně založen a existuje bez ohledu na to, zda byl vztah založen písemnou smlouvou. Na základě zjištěných skutečností je třeba zjistit, zda určité jednání má náležitosti pracovní smlouvy, dohody o provedení práce či dohody o pracovní činnosti, resp. zda nastaly skutečnosti, s nimiž právo spojuje vznik, změnu či zánik práv

pokračování

nebo povinností, které souvisí se základním pracovněprávním vztahem. Pokud je taková smlouva uzavřena, avšak nikoli písemně, jedná se o správní delikt podle § 12 odst. 1 písm. b) nebo podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce. K tomu v podrobnostech viz rozsudky NSS ze dne 30. 4. 2014, čj. 7 Ads 52/2014 - 37, č. 3080/2014 Sb. NSS, či ze dne 2. 9. 2021, čj. 9 Ads 345/2019 - 28.

[10] V projednávané věci při kontrole provedené začátkem února 2015 v provozovně žalobkyně inspektoři zjistili, že paní P. H. doplňovala zboží do regálu. Během kontroly žalobkyně s paní H. písemně uzavřela dohodu o provedení práce. Inspektoři zjistili, že žalobkyně má pro jmenovanou více předpřipravených dohod o provedení práce. Žalobkyně uvedla, že paní H. pro ni pracuje nárazově a jsou dohodnuty, že jí zavolá, když je více práce. Vždy sepíše dohodu o provedení práce. Za vykonanou práci paní H. platí cca 60 Kč na hodinu, popř. jí dá slevu na ovoce. V daný den žalobkyně také po paní H. požadovala, aby podepsala dohodu o provedení práce. Tato ji však ještě podepsat nechtěla. Uzavřené dohody pak hlásí na úřadu práce. Paní H. potvrdila, že tímto způsobem se žalobkyní spolupracovala do roku 2014. Pak otěhotněla a nechtěla již dále pracovat. V daný den přišla do provozovny žalobkyně pouze zaučit novou zaměstnankyni - nepracovala tam. Poté, co podepsala dohodu o provedení práce, zanesla ji na úřad práce.

[11] Stěžovatel namítal, že krajský soud nedostatečně odůvodnil svůj závěr, že mezi žalobkyní a P. H. byl uzavřen pracovněprávní vztah. NSS k tomu uvádí, že této otázce se krajský soud řádně věnoval v bodech 11 a 12 napadeného rozsudku, kde srozumitelně rozvedl své úvahy a argumenty, na základě nichž věc posoudil. Z tohoto odůvodnění je také zjevné, proč krajský soud rozhodnutí správních orgánů nepovažoval za správná. Konkrétně krajský soud vycházel z toho, že P. H. vykonávala práci osobně (byla osobně zastížena inspektorkami při doplňování lahví do regálu v provozovně žalobkyně), činila tak jménem žalobkyně (v její provozovně vystupovala vůči třetím osobám jako její zaměstnankyně), manipulovala s jejím zbožím, práci vykonávala ve vztahu podřízenosti vůči žalobkyni a podle jejích pokynů, neboť na pracoviště se dostavila po předchozím zavolání žalobkyně a práci vykonávala na základě jejích příkazů. Z předložené dohody o provedení práce a vyjádření žalobkyně krajský soud dovodil, že se jednalo o výkon závislé práce na základě dohody a provedení práce. Krajský soud následně svůj závěr podpořil i judikaturou NSS. Není tedy pravda, že by krajský soud zdůvodnil své závěry pouze odkazem na judikaturu. Rozsudek krajského soudu tedy NSS považuje za přezkoumatelný a kasační námitku, kterou v tomto směru stěžovatel vznesl, za nedůvodnou.

[12] NSS dále v této souvislosti konstatuje, že krajský soud otázku, zda žalobkyně umožnila P. H. výkon nelegální práce, posoudil správně. Shoduje se s krajským soudem, že paní H. vykonávala pro žalobkyni závislou práci na základě dohody o provedení práce ve smyslu § 74 a násl. zákoníku práce, která ovšem v rozporu se zákonem nebyla uzavřená v písemné formě (§ 77 odst. 1 zákoníku práce). K tomuto závěru dospěl NSS ve shodě s krajským soudem na základě toho, že paní H. docházela pracovat do provozovny žalobkyně vždy na základě výzvy žalobkyně, která ji v případě potřeby zavolala. Významná je přitom také skutečnost, že tímto způsobem paní H. pro žalobkyni pracovala již od roku 2014, což prokazují uzavřené dohody o provedení práce, které byly hlášeny na úřadu práce. Paní H. sice uvedla, že od roku 2015 již nechtěla pro žalobkyni pracovat

kvůli svému těhotenství, ale je nepochybné, že na začátku února (v den kontroly) v provozovně žalobkyně pracovala. I přes vyjádření paní H., že u žalobkyně v daný den nepracovala, je zřejmé, že do provozovny přišla po předchozím zavolání žalobkyně a práci pro ni vykonávala (doplňovala láhve do regálů). NSS poznamenává, že i kdyby nedoplňovala zboží, ale skutečně „pouze“ zaučovala novou pracovníci na tuto práci, stále by se jednalo o výkon závislé práce na základě dohody o provedení práce, jak bylo mezi žalobkyní a paní H. zavedenou praxí. O této praxi svědčí nejen to, že inspektoři našli v provozovně předvyplněné dohody o provedení práce pro jmenovanou, ale také existence jejich spolupráce v roce 2014, která probíhala na stejném principu. To také vysvětluje existenci již připravených dohod o provedení práce. NSS tedy shrnuje, že na základě specifických okolností projednávané věci, tj. na základě zavedené praxi mezi žalobkyní a paní H., lze dovést, že žalobkyně neumožnila paní H. výkon závislé práce mimo základní pracovněprávní vztah. Jiná otázka však samozřejmě je, zda v době kontroly byla dohoda o provedení práce uzavřena v písemné formě. S ohledem na vymezení předmětu sporu (správního deliktu, kterého se měla žalobkyně dopustit) se však NSS touto otázkou blíže nezabýval, protože by nemohla mít vliv na rozhodnutí ve věci.

[13] Ze všech uvedených důvodů dospěl NSS k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[14] O nákladech řízení NSS rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalobkyni v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 10. května 2022

Ondřej Mrákota
předseda senátu